

Den Haag, de Glazen Zaal, 25 april 2005

Geachte aanwezigen, prijswinnaars,
Geachte leden van de Koninklijke Nederlandse Akademie der Wetenschappen,
Geachte Excellentie,

Vandaag wordt weer een dag vol energie.

Een dag *met* energie, maar vooral *over* energie. Energie is essentieel in het dagelijks leven. Energie stelt mensen in staat huizen te bouwen, medicijnen te ontwikkelen, water te zuiveren en zich voort te bewegen.

Energie zorgt er ook voor dat wij bij Dow producten kunnen maken die vele miljoenen mensen in staat stelt het leven te leiden dat ze wensen.

Er staat echter een hoop te veranderen. De tijden van goedkope energie zijn voorbij. Grote uitdagingen komen op ons af; klimaatverandering, groeiende afhankelijkheid van het buitenland en hogere grondstofprijzen.

Ik zal kort ingaan op het energiespeelveld, de uitdagingen. Niet omdat iedereen daar **nu** over praat, wij doen dat namelijk al vele jaren. En we doen meer dan praten alleen. In **1983** ontvingen wij van het ministerie van Economische Zaken de Nederlandse Energieprijs, omdat wij in tien jaar tijd ons energieverbruik met 40% hadden verlaagd.

Sindsdien stimuleert Dow met de Dow Energieprijs en Dow Dissertatieprijzen innovatie in de praktijk. Zo ook weer vandaag. Dadelijk zullen we drie prijswinnaars huldigen voor hun praktische bijdragen aan duurzaam omgaan met energie.

Als grootgebruiker van energie heeft Dow een grote verantwoordelijkheid op dit terrein. Die verantwoordelijkheid nemen wij graag, juist omdat de chemie als

geen andere industrie in staat is om bij te dragen aan oplossingen in het energievraagstuk.

Maar zoals ik ook al tijdens ons vorige energiedebat in 2005 stelde, wij willen **samen** met anderen werken aan praktische oplossingen voor een duurzame toekomst. Wij hebben elkaar nodig. Daarom zijn we in 2005 de discussie aangegaan en daarom zetten we die vandaag voort...

Mijn verhaal zal uitmonden in enkele stellingen, bedoeld als aanjager voor het debat van vanmiddag.

Ik begin bij onszelf; wat is onze bijdrage?

In 1996 lanceerde Dow een aantal ambitieuze doelstellingen om in een periode van 10 jaar de prestaties op het gebied van milieu, gezondheid en veiligheid verder te verbeteren. Wij kondigden toen onder andere aan de uitstoot en het energieverbruik drastisch te willen verlagen. In tien jaar tijd zijn we heel ver gekomen. Zo heeft Dow het energieverbruik de laatste tien jaar wereldwijd met 22% en in Nederland met 13% weten te verlagen. Het streven was om in 2005 een emissiereductie van 50% te bereiken; het werd 56%. De uitstoot van prioriteitstoffen hebben we wereldwijd met 72% weten te verlagen. Voorwaar toch geen slechte cijfers!

Nederland kenmerkt zich door vergaande overheidseisen op het terrein van milieu en energie. Desondanks is Nederland nog steeds een aantrekkelijke vestigingsplaats voor Dow, door de aanwezigheid van kennis en infrastructuur. Wij zijn al jaren de grootste buitenlandse investeerder in Nederland en hebben recentelijk weer honderden miljoenen geïnvesteerd in de versterking van onze productiecapaciteit **EN** ook in onze onderzoekscapaciteit. Er werken nu ruim 200 onderzoekers bij Dow in Terneuzen die naast het ontwikkelen van nieuwe producten, ook nadrukkelijk betrokken zijn bij onderzoek naar energiezuiniger processen en alternatieve energiebronnen.

Trouwens, de nieuwe kunststoffen en chemicaliën die wij ontwikkelen dragen ook bij aan energiebesparing, omdat ze huizen beter isoleren, auto's lichter maken of motoren zuiniger.

Wij gaan dus door. En hebben onszelf weer nieuwe ambitieuze doelen gesteld, vastgelegd in een nieuw 10-jarenplan voor het jaar 2015, waarin energie en klimaat de hoogste prioriteit hebben. Zo willen wij binnen acht jaar een reductie van energie-intensiteit van 25%. Dat wil zeggen dat we per kilo product een kwart minder energie zullen gebruiken. In deze periode denken we ook de uitstoot van schadelijke stoffen met 25% te kunnen reduceren.

Belangrijke doelstellingen, hoge maar haalbare ambities wat ons betreft en waar we op afgerekend willen worden.

Het vereist wel dat de wetenschap, de chemie en de overheid hetzelfde doel voor ogen houden. Gezien de initiators van deze dag, de KNAW en Dow, is die wil er bij de eerste twee. Maar hoe zit het bij de derde partij: is die bereidheid er werkelijk bij de regering? En nog belangrijker: is het kabinet op de hoogte van het speelveld van de chemische industrie, van de mogelijkheden van onze bedrijfstak om bij te dragen aan oplossingen?

Laten we, om alles in perspectief te plaatsen, eens kijken naar de ambities van de regering en die van 'Europa'.

Allereerst het kabinet. Premier Balkenende heeft aangegeven te streven naar een energiebesparing van 2% per jaar. Het aandeel duurzame energie zal moeten stijgen tot 20% in 2020. Daarnaast legt het kabinet een zeer ambitieus pakket neer om de uitstoot van CO² te reduceren met 30%. Dit is 10% meer dan het Europese plan!

Voor deze activiteiten is een kleine miljard euro in het regeerakkoord gereserveerd; de industrie heeft er al vele miljarden in geïnvesteerd (!). Minister Jacqueline Cramer is de verantwoordelijke projectminister van deze pijler in het akkoord. We zijn dan ook erg verheugd dat ze vandaag aanwezig is.

Ten tweede: deze problematiek is niet adequaat aan te pakken zonder Europa. Op de Europese top van maart dit jaar hebben de Europese regeringsleiders afgesproken dat de klimaatsverandering actief zal worden 'aangevallen'. Zo zal de uitstoot van broeikasgassen drastisch verlaagd moeten worden.

Iedereen moet daaraan bijdragen, zo ook onze industrie; terecht. Echter, daarbij moet niet uit het oog worden verloren dat de chemische industrie al jaren vooroploopt bij de aanpak van deze problematiek. Sinds 1990 is de energie-efficiëntie met bijna 30 procent verbeterd. Dat zou de basis moeten zijn voor nieuwe eisen en regels.

Want laten we nu verstandig zijn: een bedrijfssector met een omzet van 45 miljard, 3% van het bruto nationaal product, zou toch op zijn merites moeten worden beoordeeld en niet op basis van emotie, zoals in het verleden zo vaak gebeurd is?

Vanuit ons bedrijfsperspectief ligt het voor de hand dat Dow innovatief en duurzaam omgaat met onze grondstoffen. De overheid heeft bij de totstandkoming van deze aanpak een constructieve rol gespeeld. En zet daar nog steeds op in met bijvoorbeeld het vernieuwde innovatieplatform dat ook nadrukkelijk aandacht zal schenken aan energie.

Maar tegelijkertijd hebben we in Europa nog steeds te maken met vergaande nationale en internationale regelgeving. Deze werkt vaak contraproductief waardoor de innovatie- en slagkracht van de chemie in onze regio wordt beperkt of zelfs wordt ondermijnt en daarmee ook de mogelijkheid om te werken aan duurzaamheid.

Wat verwachten we dan van de overheid?

Twee zaken: ruimte en realisme.

Als we het over ruimte hebben refereer ik aan regelgeving die ondernemen ondermijnt, het ontbreken van wereldwijde lange termijnafspraken en

halfslachtige liberalisering. Ook het niet van de grond komen van een goede energiemix behoeft meer aandacht.

De beschikbaarheid van duurzame en betaalbare energie in de toekomst is een wereldwijd vraagstuk dat ook om wereldwijde oplossingen vraagt . Dus geen afwijkende nationale of Europese regels.

Trouwens, binnen Europa is er ook geen sprake van een werkelijk open en gelijkwaardige energiemarkt. Verdere harmonisering van regelgeving is onontbeerlijk. Belangrijke verschillen betreffen de milieuwetgeving, het liberaliseringtempo en het ruimtelijk ordeningsbeleid.

Realisme vragen we op het gebied van concurrentievermogen. Kijk eens goed naar de uitstootbeperkingen, de hoge Nederlandse energieprijzen en het 'level playing field'. Nederland bewijst zichzelf namelijk geen dienst door steeds voorop te willen lopen met het invoeren van beperkende maatregelen en het laten bestaan van de hoge energieprijzen die afhankelijk is van voornamelijk één energiebron, gas.

Naast energiebesparing en verdergaande energie-efficiëntie, zou de overheid ook moeten inzetten op een bredere energiemix, waarbij we **ALLE** opties open moeten houden. Zodoende kunnen we werken aan een duurzamer en betaalbaarder energievoorziening.

Realisme geldt ook de emissieplafonds: we moeten oppassen dat de huidige regelgeving de industrie naar regio's verdrijft met minder strenge milieu-eisen - in China staan 562 kolencentrales op stapel en zelfs binnen Europa verschillen de richtlijnen voor emissiehandel per land. Nogmaals, het klimaatvraagstuk is een wereldwijd probleem dat een wereldwijde aanpak vraagt, ook wat betreft regelgeving. Anders verplaats je de problematiek in plaats van echt te werken aan duurzame oplossingen.

Overheid, ik vraag u: denk met ons mee. De chemische industrie in Nederland, in casu de regio tussen Rotterdam en Terneuzen – samen met de chemische industrie bij Antwerpen de grootste chemiecluster in de wereld – is wereldwijd befaamd om haar innovatie, haar duurzaamheid en economische kracht. Laten we dat zo houden, laten we dat gebruiken!

Geachte aanwezigen, ik kom uit bij mijn belofte. Drie stellingen die het debat energie moeten geven. Ziet u ze als aanjagers van de discussie, als smeerolie voor de motor die ook vandaag gezamenlijk wordt aangedreven door het bedrijfsleven, de wetenschap en de politiek. <slide van stellingen>

1. Het is van nationaal belang om de chemische industrie in Nederland te laten groeien, niet alleen vanwege de economie, maar ook als we duurzaamheid serieus nemen.
2. Als we emissies echt een probleem vinden, moeten alle alternatieven voor energieopwekking overwogen worden, dus ook kernenergie
3. De vaststelling van emissieplafonds is te belangrijk om aan de politiek over te laten.

Geachte aanwezigen, vandaag is deze zaal, gecreëerd uit het niets door middel van innovatief gebruik van glas en staal, het decor voor een hopelijk interessante en zinvolle bijdrage aan de oplossingen voor de problemen en uitdagingen op het gebied van duurzame energie die ons de komende jaren zullen bezig houden. Dow draagt daar graag aan bij.

Straks bij het verlaten van de zaal zult u daarvan een eerste tastbaar bewijs meekrijgen.